

зняжковілістю та нижчою впевненістю у собі, у дівчат – із самоосвітою, відчуттям неспокою та добросовісністю ($p < 0,01$).

Миття рук і користування антисептичними засобами у хлопців корелює з інтересом та пошуком інформації про коронавірус і ситуацію, пов'язану із пандемією загалом, зібраністю, уважністю та емоційною нестабільністю ($p < 0,01$). У дівчат наявний зв'язок між миттям рук і наповненістю силами та енергією, а також дружелюбністю ($p < 0,05$).

У юнаків носіння масок пов'язане з відчуттям загрози власному життю, інтересом до інформації про коронавірус і пандемію, ($p < 0,001$), нижчим рівнем екстраверсії; а у дівчат – з переживанням про економічні наслідки карантину, а в обидвох групах – із зібраністю, зосередженістю та уважністю ($p < 0,05$).

Отже, студентська молодь схильна дотримуватися правил превентивної поведінки, що пов'язане, з одного боку, з переживанням за своє життя і переживанням негативного афекту, тобто захисною мотивацією, а з іншого – дотримання правил превентивної поведінки ґрунтується на відчутті та розумінні доцільності таких дій. Дівчата у більшій мірі дотримуються правил превентивної поведінки, водночас вони більш схильні до негативного афекту. Тож для формування превентивної поведінки необхідне як інформування щодо ступеня небезпеки, так і апелювання до усвідомлюваної доцільності, особливо з урахуванням того, що надмірне наголошення на загрозі може негативно впливати на психоемоційний стан та психічне здоров'я особистості.

Література

1. Галецька І., Климанська Л., Климанська М., Горошенко М. Переживання та поведінка студентської молоді в умовах карантину COVID-19: страх чи внутрішня мотивація детермінують превентивну поведінку? *Психологічний часопис*. 2020. № 4. Вип. 6. С. 35–52.

ЖІНОЧІ РОЛІ ПОСТСУЧАСНОСТІ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ НАРАТИВІВ СТУДЕНТОК

Надія ГАПОН

Львівський національний університет

імені Івана Франка,

nadiya.hapon@lnu.edu.ua

Наратив є іманентною властивістю людського мислення. Він становить фундаментальну філософську, психологічну, лінгвістичну, культурологічну основу наших спроб дійти до згоди зі своїм статусом і ролями, власною природою й умовами існування. Експозиції соціокультурного життя у наративах пов'язані зі змінами індивідуального ставлення до соціальних і культурних об'єктів, норм, вартостей, традицій. Соціокультурні події, відображені у наративах людини трансформують її ідентичність, стосунок до себе, змінюють зміст думок та особисті смисли.

Наратив є формою дискурсу, що створює особливий саморефлексуєчий модус мислення. Традиційні способи розповідання історій, або наративні конвенції

утворюють «передструктуру, за допомогою якої особа робить себе зрозумілою для інших», відкриває можливість діалогу та відносин [1, с. 7]. Метод нарративу вміщує герменевтичний, дискурсивний та евристичні підходи аналізу текстів та дозволяє найбільш повно та якісно описати певні соціокультурні феномени. Дж. Брунер пропонує розглядати відносини між «життям» і результатом висловлювання (інтерпретації) як процес взаємного наслідування. Метод нарративу (the narrative method), наприклад, у навчанні допомагає, молодій людині створювати свою особисту модель світу, в якому особа намагається визначити своє місце. Для цієї мети автор рекомендує використовувати нарратив в освіті, навчанні та вихованні молоді. «Наратив імітує життя, а життя імітує нарратив» [2, с. 10].

Наративний метод щоби більше використовується у сучасних соціально-психологічних дослідженнях, він є такою формою дискурсу, що створює особливий «нарративний» модус мислення, який допомагає самоідентифікації. Наратив у вузькому сенсі є схемою організації досвіду, що містить певні складові: ставлення автора до предмета нарративу (прогресуючі, амбівалентні, регресуючі), герої нарративу (початку, середини, кінця), емоційний фон та каузальна атрибуція. За методологічне підґрунтя нашого дослідження було обрано структурний аналіз нарративу за схемою В. Лабова, Дж. Валецькі. Звернемося до аналізу нарративів на тему: «Українська жінка постсучасності та її горизонти». Аналізувалися нарративи 50-ти студенток 5–6 курсів Львівського національного університету імені Івана Франка, віком – 21–26 років; сімейний статус – третина заміжніх. Аналіз показав, що у п'ятих типах нарративів відстежуються різні категорії жінок, які мають різні соціальні ролі.

Перший тип нарративу «Стійкості, бажання, сили» (6,0 %). Головною героїнею нарративу є жінки-лідерки (підприємниці, керівники). Ставлення авторок до героїні амбівалентне. Спосіб каузальної атрибуції, які обирають авторки для пояснення причин цього сценарію ідентифікації та виконання соціальних ролей робить акцент на ситуативних чинниках соціальної ролі. Другий нарратив «Росту, рішучості «бути», самотності» (48,0 %) описує молодих жінок, які є професійно заангажованими. Головною героїнею нарративу є жінка, що прагне професійного та кар'єрного росту й має мету самореалізації. Спосіб каузальної атрибуції, які обирають авторки для пояснення причин цього сценарію ідентифікації та виконання соціальних ролей протилежний до решти нарративів. Авторки тут роблять акцент на диспозиційних чинниках соціальної ролі. Ставлення авторок до героїні амбівалентне. У нарративі жінка на перше місце завжди ставить роботу, досягнення кар'єрного успіху. Однак неповна суб'єктність жінок обумовлена відкладанням «на потім» певних задумів (створення сім'ї, народження дітей). Третій нарратив «Випробування, порятунку, витримки» (38,0 %) об'єднує жінок-виконавиць (суміщають професійну роботу та сім'ю). Головною героїнею нарративу є жінка-виконавиця. Ставлення авторок до героїні співчутливе. Четвертий нарратив «Пасивності, страждання, мучеництва» (4,0 %) характеризує жінку, яка обрала роль домогосподарки. Головною героїнею нарративу є жінка-домогосподиня. Ставлення авторок до героїні негативне. Йдеться про експансію рольового віяла сімейною роллю. П'ятий нарратив «Активності, пристосування, збереження» (4,0 %) об'єднує

жінок вільних професій (музикантки, мисткині). Головною героїнею наративу є жінка-мисткиня. Ставлення авторок до героїні співчутливе. Орієнтація на творчість, улюблену справу, її підтримка (продаж власного продукту діяльності, пошук спонсора) потребує гнучкості та рольової пластичності.

Отже, наративний аналіз показав, що студентки вважають запорукою успішної трансформації соціальних ролей постсучасної жінки кар'єрне зростання, високий професійний статус, що дає різні ступені свободи. Найбільш прийнятним для авторок є поєднання низки статусних позицій, ролей (сімейних, професійних). Однак вони не зауважили соціальних ролей постсучасної жінки, які виходять з її статусу громадянки (громадська робота, політична участь, волонтерство). Авторки наративів не зовсім усвідомлюють зв'язок сценарію «вільної особи» із громадською активністю, самостійністю та дієвістю жіночих організацій, участю у виборах до органів місцевої влади, парламенту тощо. Відтак це неусвідомлення постає окремим завданням навчальних курсів та позанавчальної роботи в освітньому закладі. Важливо також створити умови, які допоможуть студенткам гармонійно поєднувати та успішно реалізувати активні громадські ролі, які їм важливі та цікаві. Наратив у навчанні студентів допомагає їм створити свою особисту модель світу, в якій особа намагається осмислити своє місце, статус і роль.

Література

1. Герген. К. Дж. Социальная конструкция в контексте ; пер. с англ. А. А. Киселева, Ю. С. Вовк. Харків : Гуманітарний центр, 2016. 328 с.
2. Bruner J. S. The Culture of Education. Cambridge : Harvard University Press, 2006. 224 p.

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВІВ ЗАХВОРЮВАНЬ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ У ПАЦІЄНТІВ

Надія ГОРОДНОВА

Ольга КОЛБАСИНСЬКА

Національний медичний університет

імені О. О. Богомольця,

nn07@ukr.net

Хвороби серцево-судинної системи (ССС) на сьогоднішній день залишаються найбільш поширеною патологією у структурі загальної захворюваності населення нашої держави, і, за даними МОЗ України останніх років, складають 2/3 частки від усіх причин захворюваності як жінок так і чоловіків. Раніше вважалося, що СССР – це хвороба чоловіків середнього віку, тому більшість широкомасштабних досліджень фокусувалася в основному на чоловічій аудиторії і значно менше на жіночій.

Актуальність вищезазначеної тематики підтверджується також даними досліджень європейських науковців, котрі доводять, що у структурі смертності жінок в європейській популяції серцево-судинні захворювання (ССЗ) складають близько 54,4 % від загальної кількості, серед чоловіків цей показник становить 45,6%.